तस्मादिति पाकयज्ञैःक्षुद्रयज्ञैर्यहशांतिवैश्वदेवादिभिर्यजेत अव्रतवान्श्रौतव्रतोपायहीनः अष्टमुष्टिभवेत्किंचित्किंचिदष्टौतुपुष्कलं पुष्कलानितुचत्वारिपूर्णपात्रंप्रचक्षते इत्युक्तलक्षणपूर्णपात्रमयी यज्ञेग वामिवपूर्णपात्राणामेवगणनायज्ञानुसारेण मंत्रास्तेषांपौराणिकानाममंत्रावाप्रणववर्जिताइतिसर्वेशूद्रपद्धत्युक्तंद्रष्टव्यं ॥ ३८॥ सहस्राणांशतंलक्षंपूर्णपात्राणि ऐंद्राग्नस्यविधिर्यथाश्रौतेचरोःपशोर्वाविधिस्त थैवामंत्रकमस्यविधानंतेन ॥ ३९ ॥ ननुतस्माच्छूद्रोयज्ञेनवक्लृप्तइतिश्रुतेः कथमस्यामंत्रोपियज्ञइत्याशंक्याह यतइति सर्ववर्णानांत्रैवर्णिकानांयोयज्ञःसतस्यैवशूद्रस्यैवभवतितस्यतत्सेवकत्वात् यथाहिश्र द्धयागुर्वग्नीन्परिचरतउपकोसलस्याग्नयोब्रह्मविद्यांदत्तवंतः एवश्रद्धंयाब्राह्मणादीनाराधयतः शूद्रस्यापिब्राह्मणकृतयज्ञफलभागित्वमस्त्येवेत्यर्थः सार्धश्लोकः ॥ ४० ॥ ४१ ॥ सृष्टयः संतानानितेनसर्वेषां

तस्माच्छूद्रःपाकयज्ञैर्यजेताव्रतवान्स्वयं ॥ पूर्णपात्रमयीमाहुःपाकयज्ञस्यदक्षिणां ॥ ३८ ॥ शूद्रःपैजवनोनामसहस्राणांशतंददौ ॥ ऐंद्राग्नेनविधानेनदक्षिणा मितिनःश्रुतं ॥ ३९ ॥ यतोहिसर्ववर्णानांयज्ञस्तस्यैवभारत ॥ अग्रेसर्वेषुयज्ञेषुश्रद्धायज्ञोविधीयते ॥ ४० ॥ दैवतंहिमहच्छ्रद्धापवित्रंयजतांचयत् ॥ दैवतंहिप रंविप्राःस्वेनस्वेनपरस्परं ॥ ४१ ॥ अयजन्निहसत्रैस्तेतैस्तैःकामैःसमाहिताः ॥ संसृष्टाब्राह्मणैरेवत्रिषुवर्णेषुसृष्टयः ॥ ४२ ॥ देवानामपियेदेवायद्भूयुस्तेपरंहितं ॥ तस्माद्वर्णैःसर्वयज्ञाःसंसृज्यंतेनकाम्यया ॥ ४३ ॥ ऋग्यजुःसामवित्पूज्योनित्यंस्याद्देववद्द्विजः ॥ अनृग्यजुरसामाचप्राजापत्यउपद्रवः ॥ यज्ञोमनीष यातातसर्ववर्णेषुभारत ॥ ४४ ॥ नास्ययज्ञकृतोदेवाईहंतेनेतरेजनाः ॥ ततःसर्वेषुवर्णेषुश्रद्धायज्ञोविधीयते ॥ ४५ ॥

वर्णानांब्राह्मणजत्वादस्त्येवशूद्रस्यापियज्ञेधिकारइत्यर्थः ॥ ४२ ॥ यद्भूयुस्तेतत्तेतवपरंहितं वर्णैःसशूद्रैः सर्वयज्ञाःश्रौताःस्मार्ताश्च नकाम्ययास्वभावात्संसृज्यंतइतिपूर्वस्योपसंहारः ॥ ४३ ॥ अत्रहेतुमाह ऋगिति द्विजस्त्रैवर्णिकःपूज्यः शूद्रेण उपद्रवतीतितत्समीपगामित्वादुपद्रवोदासःशूद्रःसवेदहीनोपिप्राजापत्यःप्रजापतिदेवताकः यथाग्नेयोब्राह्मणऐंद्रःक्षत्रियस्तद्वत् तथाचमानसेदेवतोद्देशेनद्रव्यत्यागात्मकेय ज्ञेसर्वेवर्णाअधिक्रियंतइत्यर्थः सार्धश्लोकः ॥ ४४ ॥ अस्यमानसयज्ञकर्तुःदेवाःइतरेजनाश्चनईहंतेइतिनअपितुश्रद्धापूतत्वात्सर्वेप्यस्ययज्ञेभागंकामयंतइत्यर्थः नास्ययज्ञस्यतइतिपाठे एनंयज्ञंदेवाअपिक र्तुंनईहंतेनसमर्थाभवंतीतियोज्यं ॥ ४५ ॥

Digitized by Google